

Konkurencinga logistikos strategija tiekimo sistemoje

Konkurencinio pranašumo įgijimas
tiekimo grandinėje

Penktasis leidimas

Alan Harrison

Remko van Hoek

Heather Skipworth

Versta iš leidinio anglų kalba:

Allan Harrison, Remko Van Hoek and Heather Skipworth

LOGISTICS MANAGEMENT AND STRATEGY: COMPETING THROUGH THE SUPPLY CHAIN. 5th Edition:
Competing Through the Supply Chain published 2014 by Pearson

© Pearson Education Limited 2002, 2005 (print)

Allan Harrison and Remko van Hoek 2008, 2011 (print)

Allan Harrison, Remko van Hoek and Heather Skipworth 2014 (print and electronic)

This translation of Logistics Management and Strategy 5/e is published by arrangement
with Pearson Education Limited.

Allan Harrison, Remko Van Hoek Heather Skipworth

KONKURENCINGA LOGISTIKOS STRATEGIJA TIEKIMO SISTEMOJE.

Vilnius: Technika, 2018.

Vertėja Ilma Vienažindytė

Dalykiniai redaktoriai doc. dr. Ieva Meidutė-Kavaliauskienė, prof. habil. dr. Ramūnas Palšaitis

Knygos leidybą iš dalies finansavo Lietuvos mokslo taryba
(2015 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. V-289)

VG TU leidyklos TECHNICA mokomosios metodinės

literatūros knyga (2018-011-S)

<http://leidykla.vgtu.lt>

ISBN 978-609-457-893-9

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo
bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

Šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo ir mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose arba archyvuose, be leidėjo
sutikimo draudžiama mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti viešai
prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose. Dėl leidimo kreiptis el. paštu
eleidyba@vgtu.lt

© VG TU leidykla TECHNICA, 2018

Turinys

Ižanginis žodis	9
Pratarmė	10
Įvadas	12
Autorių padėka	15
Kaip naudotis šia knyga	19
Knygos struktūra	20

Pirmoji dalis. KONKURENCINGUMO DIDINIMAS PASITELKIANČI LOGISTINES VEIKLAS..... 21

1 skyrius. Logistika ir tiekimo grandinė 22

Ižanga	22
1.1. Logistika ir tiekimo grandinė	23
1.1.1. Sąvokos ir koncepcijos	27
1.1.2. Tiekimo grandinė: struktūra ir išdėstymas.....	29
1.2. Medžiagų srautas ir informacijos srautas	34
1.2.1. Medžiagų srautas	34
1.2.2. Informacijos srautas.....	36
1.3. Konkurencija pasitelkiant logistiką	37
1.3.1. Pagrindiniai tikslai	38
1.3.2. Potiksliai arba papildomos galimybės	41
1.3.3. Kiti tikslai	49
1.3.4. Veiksniai lyderiai ir kandidatai	49
1.4. Logistikos strategijos.....	51
1.4.1. Strategijos apibrėžimas	51
1.4.2. Strategijų suderinimas.....	52
1.4.4. Kompromisai logistikoje.....	54
Santrauka	55
Klausimai diskusijai	57
Literatūra	57

2 skyrius. Galutinio vartotojo svarba..... 60

Ižanga	60
2.1. Rinkodaros principai.....	62
2.1.1. Didėjantys klientų lūkesčiai.....	63
2.1.2. Informacijos perversmas	63

2.2. Segmentacija	65
2.3. Paklauskos profiliavimas	73
2.4. Paslaugų kokybė	77
2.4.1. Klientų ištikimybė	79
2.4.2. Vertės sukūrimo nuostatos	82
2.4.3. Santykių rinkodara ir ryšių su klientais valdymas	83
2.5. Segmentuota tiekimo grandinės strategija.....	84
2.5.1. Tiekimo grandinės ir rinkodaros suderinimas	85
2.5.2. Tiekimo grandinės strategijos priemonės.....	87
2.5.3. Segmentacijos įrankių pasirinkimas	90
2.5.4. Keturių žingsnių metodas segmentuotai tiekimo grandinės strategijai sukurti.....	93
Santrauka.....	98
Klausimai diskusijai.....	99
Literatūra.....	100
3 skyrius. Vertė ir logistikos išlaidos.....	103
Įžanga	103
3.1. Iš kur atsiranda vertė?	105
3.2. Kaip gali būti išmatuotas pastovaus kapitalo pelningumo rodiklis (ROCE)?.....	106
3.2.1. Pastovaus kapitalo pelningumo rodiklis (ROCE) ir jo įtaka tiekimo grandinės valdymui...106	
3.2.2. Finansiniai rodikliai ir pastovaus kapitalo pelningumo rodiklio investicijų rentabilumo didinimo veiksniai	109
3.3. Kodėl likvidumas svarbus ir kokia jo įtaka tiekimo grandinės valdymui?.....	111
3.4. Kaip gali būti paskirstomos logistikos išlaidos?	116
3.4.1. Pastoviosios / kintamosios	118
3.4.2. Tiesioginės / netiesioginės išlaidos	122
3.4.3. Apskaičiuojamos / diskretinės išlaidos	125
3.5. Išlaidų skaičiavimas pagal veiklos rūšis (<i>Activity Based Costing, ABC</i>).....	127
3.5.1. Išlaidų ir laiko grafikas.....	130
3.5.2. Aptarnavimo išlaidos.....	132
3.6. Kaip gali būti priimti sprendimai dėl kapitalo investicijų?.....	136
3.6.1. Keturi investicijos įvertinimo metodai	136
3.6.2. Kas yra diskontuoti pinigų srautai?	137
3.7. Subalansuotas įvertinimo priemonių rinkinys	142
3.7.1. Subalansuoti vertinimo rodikliai	144
3.7.2. Tiekimo grandinės valdymas ir subalansuota rodiklių sistema	144
3.7.3. Tiekimo grandinės veiklos pavyzdinis vertinimo modelis	146
Santrauka.....	150
Klausimai diskusijai.....	151
Literatūra.....	152

Antroji dalis. LOGISTIKOS OPERACIJŲ POVEIKIO NUSTATYMAS..... 154
4 skyrius. Logistikos valdymas tarptautiniu mastu.....155

Jžanga	155
4.1. Veiksniai, skatinantys internacionalizaciją, ir įtaka logistikai	157
4.1.1. Internacionalizavimo įtaka logistikai	162
4.1.2. Laikas į rinką.....	162
4.1.3. Globali konsolidacija	163
4.2. Polinkis internacionalizuotis.....	166
4.2.1. Sutelktosios gamyklos: nuo geografinio sutelkimo iki produktų segmentavimo	166
4.2.2. Centralizuotos prekių atsargos.....	167
4.3. Tarptautinės logistikos ir vietos iššūkiai	171
4.3.1. Ilgesnis tiekimo užsakymo ciklo laikas.....	171
4.3.2. Ilgesnis ir nepatikimas transportavimo laikas	171
4.3.3. Daugialypės konsolidavimo ir atsiskyrimo vietos.....	172
4.3.4. Daugialypiai krovinijų vežimo tipai ir išlaidų variantai.....	173
4.3.5. Kainos ir valiutos svyravimai.....	174
4.3.6. Vietovės analizė.....	174
4.4. Tarptautinės logistikos organizavimas	176
4.4.1. Išdėstymas sluoksniais ir pakopomis.....	176
4.4.2. Didėjantis atskirų gamyklų vaidmuo	177
4.4.3. Pertvarkymo procesai	178
4.5. Pasirengimo rizikai valdymas	182
4.5.1. Skubus atsakas į riziką.....	184
4.5.2. Struktūrinis pasirengimas rizikai.....	184
4.6. Atvirkštinė logistika.....	185
4.7. Bendra socialinė atsakomybė tiekimo grandinėje	188
4.8. Pasaulinio tiekimo grandinės valdymo įsteigimas.....	193
4.8.1. Decentralizuota centralizacija.....	194
4.8.2. Naujų regionų įtraukimas į pasaulinį valdymą.....	194
4.8.3. Prekių nuosavybė tarptautiniame prekių sraute	196
Santrauka.....	197
Klausimai diskusijai.....	198
Literatūra.....	198

5 skyrius. Užsakymo ciklo laiko valdymas.....200

Jžanga	200
5.1. Laiko vaidmuo siekiant konkurencinio pranašumo	201
5.1.1. Konkurencija laiko požiūriu: sąvokos.....	201
5.1.2. Įvairovė ir sudėtingumas	202
5.1.3. Iniciatyvos laiko požiūriu	203
5.1.4. Vertės didinimo galimybės laiko požiūriu	203
5.1.5. Kainų mažinimo galimybės laiko požiūriu	206
5.1.6. Metodų apribojimai laiko požiūriu	207

5.2. P:D rodikliai ir skirtumai	208
5.2.1. Laiko kaip veiklos mato naudojimas	209
5.2.2. Laiko naudojimas tiekimo grandinės kanalo veiklai įvertinti	209
5.2.3. Padariniai, kai P laikas yra ilgesnis nei D laikas	211
5.3. Laiku paremtas procesų planavimas	215
5.3.1. 1-asis etapas: sukurti užduoties vykdymo komandą	216
5.3.2. 2-asis etapas: pasirinkite procesą, kuris bus stebimas	216
5.3.3. 3-iasis etapas: surinkite informaciją	216
5.3.4. 4-asis etapas: nubraižykite proceso struktūrinę funkcinę-schemą	216
5.3.5. 5-asis etapas: atskirkite vertės pridėdantį ir jos nepridėdantį laiką	216
5.3.6. 6-asis etapas: sukurkite procesų planą laiko požiūriu	217
5.3.7. 7-asis etapas: sprendimų generavimas	218
5.4. Laiko valdymas logistikos kanale	223
5.4.1. Strategijos, kurių reikia imtis, kai P laikas ilgesnis už D laiką	223
5.4.2. Metodai, taikomi, kai P laikas ilgesnis nei D laikas	224
5.5. Kada, kur ir kaip?	226
Santrauka	227
Literatūra	228
6 skyrius. Tiekimo grandinės planavimas ir kontrolė	229
Įžanga	229
6.1. Tiekimo grandinės „žaidimo planas“	232
6.1.1. Gamybos planavimas ir kontrolė	232
6.1.2. Prekių atsargų valdymas tiekimo grandinėje	239
6.1.3. Planavimas ir kontrolė mažmeninėje prekyboje	244
6.1.4. Vidinis bendrovės planavimas ir kontrolė	246
6.2. Planavimas pačiu laiku (JIT)	249
6.2.1. Sistema „pačiu laiku“	250
6.2.2. JIT ir medžiagų poreikio planavimas	255
6.3. Prasto koordinavimo įveikimas mažmeninės prekybos tiekimo grandinėse	258
6.3.1. Veiksmingas atsakas į vartotojų poreikius (ECR)	258
6.3.2. Bendras planavimas, prognozavimas ir papildymas (CPFR)	265
6.3.3. Tiekėjų valdomos prekių atsargos	270
6.3.4. Greita reakcija	273
Santrauka	274
Klausimai diskusijai	275
Literatūra	276
7 skyrius. Racionalus mąstymas ir lanksčios tiekimo grandinės	278
Įžanga	278
7.1. Racionalus mąstymas	280
7.1.1. Nuostolių tipai	280
7.1.2. Racionalaus mąstymo principai	281
7.1.3. Racionalaus mąstymo pritaikymas verslo procesuose	285
7.1.4. Taupios gamybos praktika	286

7.2. Lankstumo koncepcija	287
7.2.1. Pardavimai ir veiklos planavimas, siekiant lankstumo	295
7.2.2. Produkto modelis siekiant lankstumo	298
7.2.3. Gamyba siekiant lankstumo	301
7.2.4. Tiekimo grandinės darbas siekiant lankstumo	307
7.2.5. Išankstinės sėkmingos lanksčios praktikos sąlygos	311
7.3. Racionalumo ir lankstumo suderinimas	314
Santrauka	317
Klausimai diskusijai	319
Literatūra	320

Trečioji dalis. DIRBTI KARTU 323

8 skyrius. Tiekimo grandinės integracija 324

Įžanga	324
8.1. Integracija tiekimo grandinėje	326
8.1.1. Vidinė integracija: funkcija funkcijai	327
8.1.2. Integracija bendrovės viduje	334
8.1.3. Elektroninė integracija	337
8.2. Tinkamų tiekimo santykių pasirinkimas	341
8.3. Strateginė partnerystė tiekimo grandinėje	348
8.3.1. Ekonominis partnerysčių pagrindas	348
8.3.2. Partnerysčių privalumai	348
8.3.3. Partnerysčių trūkumai	349
8.4. Strateginių partnerysčių įgyvendinimas	349
8.4.1. Lamberto partnerystės modelis	352
8.4.2. Kliūtys plėtoti strategines partnerystes	354
8.5. Tiekimo grandinės santykių valdymas	356
8.5.1. Glaudesnių santykių sukūrimas	356
8.5.2. Veiksniai, formuojantys tiekimo grandinės santykius	357
8.6. Tiekėjų tinklai	359
8.6.1. Tiekėjų asociacijos	359
8.6.2. Japonų <i>keiretsu</i>	362
8.6.3. Italijos regionai	364
8.6.4. Kinijos pramonės zonos	367
Santrauka	370
Klausimai diskusijai	372
Literatūra	374

9 skyrius. Tiekimas ir pirkimas 376

Įžanga	376
9.1. Ką „daro“ pirkimai?	378
9.2. Pagrindiniai pirkimų efektyvumo veiksniai	380
9.2.1. I veikimo principas: verslo suderinimas	383

9.2.2. II veikimo principas: pirkimo strategijų parengimas.....	386
9.2.3. III veikimo principas: bendra nuosavybės kaina, ne tik kaina	387
9.2.4. IV veikimo principas: tiekėjų santykių valdymas	391
9.3. Tiekimo bazės valdymas	392
9.3.1. Tiekimo bazės segmentacija	394
9.3.2. Strategijų sukūrimas kiekvienam tiekėjų segmentui	398
9.3.3. Pardavėjų vertinimas.....	400
9.3.4. Vykdomoji tiekėjų santykių nuosavybė.....	403
9.3.5. Perėjimas prie pasirinktų klientų statuso	404
9.4. Pirkimų technologijos.....	406
9.5. Valdybos susirinkimų vertės kriterijai	406
9.6. Kaip atrodo didžiausi pirkimų talentai?.....	407
Santrauka.....	408
Klausimai diskusijai.....	409
Literatūra.....	409
Ketvirtoji dalis. PAKEISTI ATEITĮ	411
10 skyrius. Logistikos ateities iššūkiai ir galimybės	412
Įžanga	412
10.1. Keisti ekonomiką?	413
10.2. Vidinio suderinimo triada	414
10.3. Bendra socialinė atsakomybė: tokie patys kompromisai	417
10.4. Humanitarinė logistika	419
10.4.1. Pasirengimo etapas.....	420
10.4.2. Staigaus atsako etapas	421
10.4.3. Atkūrimo etapas	421
10.5. Bendradarbiavimo galimybės, padedančios sutrumpinti patekimo laiką į rinkai	425
10.5.1. Bendradarbiavimo galimybių prieš srovę pasirinkimas.....	425
10.5.2. Galimybių pasroviui pasirinkimas: kuriems klientams duoti raktelius nuo mūsų automobilio.....	427
10.6. Ateities tiekimo grandinės valdytojas	429
10.7. Keisti grandines	431
10.8. Patraukli ateities funkcija	434
Santrauka.....	434
Klausimai diskusijai.....	435
Literatūra.....	435
Leidėjo padėka	437